

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

LETI I. — Stev. 41

NOVO MESTO, 9. decembra 1950

Izhaja tedensko

Volili bomo

17. decembra znova stopamo svobodno na volitve. Volili bomo delegate v okrajno skupščino, v najvišji organ ljudske oblasti okraja. Ker bodo naši predstavniki zastopali delo in težnje ljudstva ter dajali pomoč nižjim organom oblasti, moramo resno izbirati kandidate. Marsikdaj si očitamo že po končanih volitvah, da smo predlagali in izvolili v odbore nedelavne, nepoštene in socialistični graditvi nenaklonjene ljudi, ki nimajo razumevanja do skupnosti, so pristranski in delujejo raje za osebne koristi, kot pa za skupnost.

Dobra izbira in uspeh pri volitvah pa zavisi od političnega dela partijskih in množičnih organizacij z ljudskimi množicami v mestu in na vasi. Njihovo delo in delo aktivistov je, da pouče o pomenu teh volitev slehernega državljanu v še tako zakotni vasi, da se ne bo dogodilo, da se poedinci še na dan samih volitev sprašujejo kedaj, kje in kakšne so volitve, kot se je to zgodilo v nekaterih primerih pri naših zadnjih volitvah v osnovne organizacije fronte.

Ljudske množice so zdrave in so pravljene sodelovati v najtežji borbi. To nam dnevno potrjujejo naši delovni kolektivi z novimi zmagami, bodisi v našem kmetijstvu ali industriji. Prav to nam je dokaz, da ljudstvo zahteva in da je želeno političnega dela, to je, dobro pripravljenih sestankov na vasi, na katerih se bo razpravljalo o bodočem narodnem socialističnem gospodarstvu, o položaju doma in v svetu in s čimer bo odpadlo vse tisto nepotrebitno razburjenje posameznikov, ki so še zastrupljeni od strani reakcionarnih elementov, zaradi odkupov planov in oddaj.

Če se vprašamo, kako pomembne so volitve v te ljudske organe, moramo nujno ugotoviti, da je politično delo z množicami, nezadostno.

Ljudski odborniki imajo danes zelo važno vlogo, mogoče bolj kot kdaj kolikoli, saj stoe pred okrajnim ljudskim odborom mnogo širše, težje in odgovornejše naloge. Odgovornejše in širše naloge so pa predvsem zato, ker iz dneva v dan raste socialistična graditev, raste industrija in poglablja se demokratičnost. Ta demokratičnost se kaže v vedno večjem soodločanju ljudskih množic v gospodarstvu.

Nepravilna bi pa bila trditev, da so bili vsi odborniki enaki. Mnogi so izpolnili težke naloge. Še uspešnejše pa bi bile, če bi bil sam sistem dela drugačen. K takemu sistemu dela pa pristopamo prav danes. Mi vsi smo že slišali o decentralizaciji in demokratizaciji naše državne uprave. Kaj naj to pomeni? Državna uprava in družbeni aparat sta se zmanjšala. Dalo se je več pristojnosti in možnosti odločanja najnižjim organom oblasti, bodisi oblastnih ustanov ali družbenih organizacij. Ta demokratičnost pa se razume tako, da odgovornost in delo prehaja v roke delovnih množic.

Potočar Janez

Okrajni ljudski odbor je zasedal

Okrajni ljudski odbor je na svojem rednem zasedanju 30. novembra razpravljal o zelo važnih vprašanjih okraja Novo mesto. Kljub močnemu neurju, ki je divjalo prejšnjo noč po Suhim Krajinam in tudi drugod po okraju, se je zbralo tri četrtine odbornikov na zasedanje. V uvodnem govoru je tovariš predsednik Izvršnega odbora Smit Stane nakazal pot razgovora tega zasedanja.

Najvažnejše vprašanje, to je vprašanje prehrane, je v našem okraju rešeno le delno na zadovoljiv način. Odkupi, zaradi katerih ljudje najbolj tarnajo, niso bili izvršeni, kakor bi morali biti. Zavedati se moramo prav mi, ki smo skoraj izključno kmetijski predel, da od pravilnega zadoščanja odkupnemu planu zavisi tudi izvršitev načrta o izgraditvi težke industrije, torej naše samostojnosti. Prav vsi gledajo na našo industrializacijo s precej sovražnimi pogledi. Vzhod kakor tudi zahod prav dobro vesta, da nas bo prav industrializacija okreplila, da nas bo gospodarsko dvignila in s tem tudi osamosvojila. Nič več ne bomo odvisni od raznih izkorisčevalcev in nič več nam ne bo mogel katerikoli škodovati v izboljšanju naših življenjskih prilik. Pa ni samo to gonalna sila, ki nas sili k izpolnitvi našega odkupa. Pomišljiti moramo na to, da nas je zadela huda gospodarska nesreča. Suša, ki je bila v naši državi na jugu še hujša, kakor pri nas v

Sloveniji, je pripeljala naše vodstvo do izdanja zelo važnih odredib, s katerimi je zavarovana preskrba ljudi z živilim. Ce bi teh ukrepov ne bilo, bi naši sovražniki dosegli svoje. Naše delovno ljudstvo bi še teže premagovalo ogromne napore za doseg dosegoljšega življenja. Prav je, da smo zaprosili za pomoč, toda tudi sami moramo poiskati vse vire doma, da odvrnemo nesrečo. Varčevanje mora postati naša lastnost, postati mora naša stalna in nenehna borba za doseg izboljšanja prilik. Toda poglejmo, kako so nekateri protiljudski posamezniki izrabili to našo trenutno gospodarsko nesrečo. Star špekulant Miklič, mlinar iz Vrhpeči, KLO Mirna peč, je skrival preko 7000 kg žita, moke in drugih prehranitvenih predmetov, da bi gospodarsko nesrečo izkoristil v svoj prid. Prav tak špekulant in protiljudski element je Glavan, mlinar iz Kota KLO Dvor, ki je skrival 3000 kg žita in moke, ter Mlakar iz Skocjan. Taki krvosesi so krivi slabih prehranitvenih prilik in jih mora ljudsko sodišče onemogočiti. Najdejo se še celo odbori, ki zavirajo prehrano ljudskih množic, ker nočejo pravilno razdeliti odkupnih planov na posamezna kmečka gospodarstva. Da bodo vsi kmetovalci seznanjeni z izpolnitvijo odkupnega načrta, je tov. povrjenik za državne nabavke postregel s številkami in primeri.

Pomislimo na milijone ljudi, ki čakajo na hrano

Za leto 1950 imamo v načrtu 626 ton mesa, ki ga moramo odkupiti. Izpolnili smo ga 85%. Svoj časovni plan so presegli Kamence, Stopiče, Smihel pri Novem mestu, Zagrad, Zbure, Skocjan, Prečna, Ajdovec, Globodol, Gaberje in Brusnice. Ti KLO so se zavedali svoje naloge ki je v tem, da preskrbijo delovnemu ljudstvu vsakodnevno hrano. Marsikdo od najhujših kričačev obenem pa tudi najdrznejših črnih klavcev zagovarja neizpolnjevanje oddaje mesa, češ da bo prekomerno oddajanje živine ohromilo našo živinorejo. Saj ni oddaja mesa mišljena samo za govedino, ampak tudi za meso svinj, drobnice, pčerutnine itd. Temu so seveda krivi Krajevni ljudski odbori, ki ne navajajo ljudi na take odredbe in tudi sami zavirajo oddajo. Poglejmo semo predsednika Smarjetje, Goloba, ki je načrt odkupa ohromil tako, da so Smarječani v zastanku za 40 prašičev mršavcev, za 1002 kg masti, 10.317 kg žita itd. Takim ljudskim odborom kot je ta, bo potrebno do skrajnosti zavreti klanje živine za prosti trg, za veselice, posebno pa še ostro nastopiti proti črnim zakolom.

Odkup masti je posebno pereč. Celoten načrt odkupa je 98 ton, izvršenega pa je le

S takim načinom organizacije ljudskih odborov se bo dalo veliko več možnosti izvršnim odborom za kolektivno reševanje in dajanje pomoči krajevnim ljudskim odborom. To se pravi zadolžitev in uspehi bodo le takrat uspešni, kadar bomo kot dobri člani fronte vsi pravilno razumeli novi način in novi sistem, ki so ga naši voditelji v svojih govorih in v praksi že pokazali. Je in bo tudi tako ostalo, da bodo ljudske množice občutile težave, kjer bodo ljudski odbori in politične organizacije slabe. Ker pa ne želimo, da bi se še v bodoče ponavljale ene in iste napake, je naša osnovna dolžnost, da bomo zbrali res prave ljudi v bodoče ljudske odbore in jih res na volitvah 17. decembra stodostotno potrdili.

Potočar Janez

Daj nam naš vsakdanji kruh . . .

Dokončni plan belih žit smo prejeli pred žetvijo, in to znižanega od prvotno postavljenih 108 vagonov na 80 vagonov. Ta načrt je izpolnjen 90%. Ker pa se je vprašanje odkupa belih žit v zvezi z nastalo sušo izpremenilo in poostrojilo, je ostal v veljavni prvotni plan. Nekateri odbori, ali bolje rečeno odborniki, niso hoteli razumeti novo nastalega vprašanja, zato niso pravočasno pregledali obremenitve in je tudi niso izpremenili, zato je odkup pri sedanjih številkah le 67% izpolnjen. Povsem neopravileno in trdovratno so zastopali stališče neizvršitve odkupnega načrta Krajevni ljudski odbori Gradišče, Dobrava, St. Jurje, Straža in Dolž. Ce bi bilo res tako težko zaradi belih žit, potem bi prav tako težko izvršili odkup Zbure, Zagrad, Dvor, Ajdovec, St. Jernej, Zužemberk, Globodol in Karteljevo. Toda ti Ljudski odbori so se zavedali svoje dolžnosti, pa so odkup izvršili 100%. Ker nekateri odborniki ali pa Krajevni odbori niso pravočasno in stalno vodili odkupnega dela, so se nekateri, posebno večji kmetje, okoristili z izmikanjem obvezni oddaji. Posebno izraziti špekulantu so: premožni kmet Kralj Franc iz Jelendola pri Skocjanu, kmet IV. skupine Barborič Franc iz Savinjka in prav tak kmet Mlakar iz Skocjan. Oba sta zatrjevala, da nimata toliko žita, ljudska

inšpekcija pa je izvohala, da imata oba spravljene precej žita po sodih v kleteh, v slami in še celo pri bajtarjih, ki jih izrabljata kot delovno silo. Prav gotovo bi ne bilo takih špekulantov kot so iz Krajevne ljudskega odbora Prekopa: Rēbelj, Jordan, Cekuta, Bučar Uršula in Luzar Marija, če bi ne imeli podpore pri brezvestnih odbornikih, kakor so Metelko, Crtalič iz Grobelj in Kuzma iz Ostroga. Odbornik Gregorčič iz Bele cerke ni dopustil izvedbe odkupov v svoji vasi, čeprav so bili na mlatilnicah ugotovljeni hektarski donosi 1300 pa do 2400 kg.

Prav gotovo niso s takimi špekulantskimi kmeti zadovoljni njihovi sovaščani, ker z njimi gre glas, da je njihova vas proti izvedbi našega samostojnega gospodarstva. Prav také brezvestne mora ljudsko sodišče ostro prijemati, kajti ti so krivi, da prehrana ne gre tako, kakor bi morala in da peša delovna sila premnogim, ki ob strojih ustvarjajo lepše in boljše življenje našemu delovnemu človeku.

Koruja je odkupljena 66%. Ta številka pa je zato tako nizka, ker še ni vsa koruza dovoljno suha in bo potrebno, da se to čimprej izvrši.

Odkup ajde je izpolnjen s 111%, odkup prosa pa s 539%.

Kaj sedaj ukreniti?

Delovno ljudstvo čaka na hrano in treba jo bo zbrati. Odborniki so soglasno sklenili, da bo odkup izvršen do konca decembra. Zato bodo člani okrajnega ljudskega odbora sklicali sestanke, posebno pa že zborov volivcev, na katerih se bodo temeljito pomislili. Nič več ne bodo dopustili, da bi plane razdeljevali kar administratorji ali pa evidencičarji, ampak vsemi vaščani. Da ne bo več takih zaostankov, pa bodo Krajevni ljudski

odbori čimprej izpolnili gospodarske in odkupne liste. Kmet mora vedeti že sedaj, kaj bo moral jeseni 1951. leta oddati in kaj mu bo ostalo za proste viške. Odborniki so povdali v razgovoru, da so ljudje željni razgovorov in točnih ugotovitev. Prav s tem, če se bodo sestavljali in razdeljevali načrti odkupov na zborih volivcev, se bodo ti zavedali, da so izvrševalci svoje oblasti in tudi svoji zakonodajalcem.

Dvignimo hektarski donos

Nič ni čudnega, da se je na skupščini razpravljalo tudi o kmetijstvu. Odkup in dviganje hektarskega donosa gre pač skupaj. Največje težave dela pa živinoreja. Suža je povzročila velikansko vrzel v prehrani naše živine. Ze veliko se je razpravljalo in pisalo o tem, kje bomo dobili prepotrebno krmo. Vendar pa še danes zelo nezadovoljno gledajo kmetje na pripravljanje silosov, uporabe koruznice in drugih rastlin za našo živino. In vendar še danes vidimo v Smihelu nepokošeno travo. Kaj je temu kmetovalcu padlo v glavo, da jo je pustil v nemar? Ali nevednost ali špekulantstvo ali pa namerno zniževanje živinske krme? Napačno bi bilo, da bi gledali pri sedanjem stanju, povzročenem po letošnji suši, samo na sebe, pri tem pa pozabili na južne republike, ki so še bolj pri-

Sklepi za dvig kmetijstva

1. ZIVINOREJA: Skrb za zadostno število plemenjakov, njihova nabava in stalna kontrola nad izpolnjevanjem plana obvezne oddaje. — Kontrolirati moramo, da ne bo šla v zakol plemenjska živila. Stediti s krmo. Poživitev živinorejskih odsekov pri Kmečkih zadrugah in uvedba selekcije.

2. POLJEDELSTVO: Popis jesenske seteve, izvajanje globokega oranja, apnenje kislih zemljišč in melioracija. Cisanje travnikov.

3. SADJARSTVO: Cisanje in škropljenje sadnega drevja kot predpogoji za dvig sadarske proizvodnje. Obnova sadovnjakov in drevesnic.

4. Ureditev gospodarskih in odkupnih listov.

zadete kot pa Slovenija. Ce ne bomo pomagali južnim republikam, lahko pride do velike katastrofe v našem živinorejstvu ob padcu živine v okviru naše države. Nekateri Krajevni ljudski odbori so gledali na fond se na zelo koristovsko, ko so se upirali popisu sena in slame. Posameznih koristovskih in zanikrnik kmetov niso videli, ko so imeli še nepokošeno travo in nepobrano koruznico. Take kmetovalce bi ne smeli ščititi, ampak jih predložiti v kaznovanje po uredbi o varovanju.

O čem bi bilo še treba razpravljati

Ob začetku zasedanja je spregovoril še tov. predsednik ljudskega odbora Zugelj Martin. Ugotovil je, da se je prav veliko razpravljalo o kmetijstvu in odkupih, kar je popolnoma pravilno, vendar je še ogromno drugih vprašanj, ki bi jih moral rešiti okrajni ljudski odbor. Zelo malo so se odborniki dotaknili prosvetnih in kulturnih vprašanj. Prav ta vprašanja so prav za prav temelj vsega dela. Poučen kmet in razgledan kmetovalec bo z lahkoto razumel današnje gospodarske prilike in bo tudi razumel, da je tak način vodenja gospodarskih prilik edino pravilen, če hočemo zgraditi sami sebi samostojnost, t. j. socializem. Nismo se dotaknili šolstva, ki je posebno vprašanje našega okraja. Prav tako se nismo dotaknili lokalnega in komunalnega gospodarjenja. To so prav za prav zadeve, ki najbolj živo zadevajo našo vas, našega kmeta in njegov življenjski dvig ter zadostitev njegovih potreb. Samo en odbornik se je dotaknil elektrifikacije našega podeželja in vendar je vedno govoril o tem. Tudi trgovina je važno vprašanje. Samo poglejmo, koliko je naš kmet zaslužil samo z odkupom. 29 milijonov 200.000 dinarjev je dala naša država našemu kmetu. On pa je potrošil od tega po vezanih cenah

Po prvem okrajinem zboru Fronte

V nedeljo 26. novembra so se člani okrajskega zabora OF zbrali na prvem zasedanju — najvišje politično predstavništvo Fronte v okraju je začrtao smerne dela za prihodnje mesece.

Od 185 izvoljenih članov jih je prišlo 135. Res je, da nekateri od 50 manjkajočih niso mogli ta dan v Novo mesto; nekaj se jih je opravičilo, nekatere je zadržalo morda slabo vreme. Nikakor pa ni lepa slika za pravkar izvoljene delegate, da so manjkali že na prvem zboru. Vsi, ki pa so prišli, so bili zadovoljni s potekom in sklepi, ki so jih s svojim sodelovanjem na zboru pomagali postaviti. Zboru je prisloval kot gost tudi član IO OF Slovenije in sekretar Oblastnega komiteja KPS tov. inž. Jože Levstik, opazili pa smo tudi člane okrajnega komiteja, OLO, mestnega ljudskega odbora in MÖ OF.

Kaj je novega v življenu Fronte? Oblasti okrajnih zborov — najvišjih predstavnikov naše enotne politične organizacije. Dvakrat na leto, po potrebi pa tudi večkrat, se bodo odštejali sestajali člani okrajnega zabora in sklepali o delu, napredku in pomankljivostih frontnih organizacij.

vsem organizacijam, da posnemajo frontorce v tistih vaseh, kjer se je delo razmahnilo, prav zato, ker so sami vzeli vajeti v roke — in ne čakajo samo, kaj bo »padlo« z okrajnega odbora OF.

Pred volitvami so se vrste naših članov očistile; marsikaj slabega se je vgnezdilo v zadnjih letih pod odkriljem OF. Nedelavne, špekulantske člane je treba odstraniti iz organizacije; v Dol. Toplicah so jih n. pr. pred volitvami izključili 12, novih pa sprejeli 22. Tako je bilo tudi marsikje drugod.

Skupno je bilo sprejetih v članstvo OF 1165 novih članov, izključenih pa 123. Vrste Fronte pa je treba še razširiti — saj smo doslej zajeli komaj 60 odstotkov volivcev okraja v članstvo OF.

Marsikaj je vsebovalo poročilo sekretarja. Skrb za mladino se zanemarja — v Suhorju ni bilo že 5 mesecev sestanka, na Stari Bučki, Dolnjih Dolah, v Prekopu in St. Juriju mladinske organizacije sploh nini —, povezava z organizacijo AFZ je marsikje šibka; manjka dobrih sestankov,

gi krajevnih ljudskih odborov in njihovem samostojnem delu. Kritiziral je zbor, da ima v svoji sredi, to je v novem okrajskem odboru OF, samo 4 tovarišice. Od naših žena je ogromno odvisno, kako hitro bomo zgradili socializem. Tovariš inž. Levstik je govoril tudi o vlogi, ki jo je odigrala jugoslovanska delegacija na zadnjem zasedanju organizacije združenih narodov pod vodstvom tov. Kardelja. Delegati so med njegovimi besedami navdušeno vyzklikali tovarišu Kardelju.

Za tov. Levstikom se je oglasili tudi tov. Martin Zugelj, sekretar OK KPS. Govoril je o imperialističnih težnjah Sovjetske zveze, o požaru na Koreji, ki ga je začala nespaterna ruska politika, o odnosih SZ do naše domovine v času vojne in zdaj in o »zdravih silah«, ki dejansko ozdravljava od ruskih zabolod, pri čemer je omenil pismo, ki ga je na svobodo izpuščeni Sreten Žujevič poslal »Borbic«. Poudaril je, da spaša dosledna izpolnitev odkupov v okvir ukrepov za vsestransko štednjo, pri čemer

PODELJENE SO BILE ZASTAVE NAJBOLJŠIM TEKMOVALCEM

Izvršni odbor OF Slovenije je pred kratkim podelil prehodne zastave najboljšim tekmovalcem, ki so se odzvali njegovemu pozivu na počastitve 10. obletnice ustanovitve OF. V mesecu oktobru so bile v Sloveniji najboljše frontne organizacije:

Josip dol (okraj Maribor - okolica), Zavrč (okraj Ptuj) in Jezersko (okraj Kranj - okolica).

Med 500 delovnimi kolektivi pa so se najbolj odlikovali:

Lesno industrijsko podjetje Ajdovščina, Državno kmetijsko posestvo Črnelo-Čemšenik in rudnik živega srebra Idrija.

kjer bi ljudje zvedeli, kaj novega itd. Kjer se ljudje ne pomenijo o potrebah naše skupnosti, tam tudi ni uspeh pri odkupih, kakor n. pr. v Prekopu, Smarju, Prečni, Ločni in drugod. Pa poglejmo spet v St. Jernej: plan odkupa krompirja so presegli za 2000 kg, dosegli so plan žita, odkupili že precej masti itd. Odkupi so se zelo izboljšali tudi v Ajdovcu, Zburah, Globodolu, Žumberku in še v nekaterih krajih. Lahko bi se naredilo več, če bi tudi Ljudska inšpekcijska zaščitila tako, kakor je treba. Ta organ množične ljudske kontrole ni postavljen samo za pregledovanje trgovin in mesnic; nasprotno, prav povsod in za vse se morajo ljudski inšpektorji zanimati. Seveda ne smejo posnemati člena ljudske inšpekcijske iz Smarjeških toplic, ki je kupoval mleko po 7, prodajal pa po 30 dinarjev...

Boleča točka našega dela je ideološko in kulturno-prosvetno delo na vasi. Tu smo še prav malo naredili. Neuk zaostal človek seveda ne more dojemati, zakaj danes tako hitro gradimo številne tovarne, kako postajamo vedno bolj neodvisni od tujcev, kako si krepimo obrambne moči. Zaostalost Dolencija še vedno teče. Kulturna in prosvetna zaostalost roditi seveda tudi slabe zadove v našem gospodarjenju.

Zaradi takih in podobnih šibkosti se tekmovanje na čast 10. obletnici ustanovitve OF še ni raznahnilo tako, kakor bi to bilo potrebno. O tem so nato poročali člani zabora iz raznih delov okraja.

Culi smo, kako delajo zadružne ekonomije in nekaterne obdelovalne zadruge. Frčntni odbori se poniekod — n. pr. v St. Petru — vse premalo brigajo, kako teče življeno v zadrugi, zato pa tudi ni prave pomoči. Iz St. Jerneja so poročali, da so postavili v vsaki vaški odbor OF enega člena odbora, ki bo pomagal krajevnemu ljudskemu odboru pri pravičnem razdeljevanju odkupov. Za drugo leto, tako je poročal tov. Majzelj, nima KO OF St. Jernej nobenih skrbi, da ne bi vsi kmetje v redu izpolnili vseh obveznih oddaj. Takšna naj bi bila pomoč Fronte ljudski oblasti povsod v okraju!

V starih odborih je bilo poniekod po 15 odbornikov — delala pa sta po eden ali dva. Do tega ne sme odštej nikjer več priti! Nedeljavne odbornike je treba klicati na odgovor! Tov. Siško je poročal o zadrugi v Orehovalci. Kritiziral je nedelavnost večine starih odborov. Marsikje so slabe ceste, v ljudeh pa ni pravega čuta za živilo, ki se muči po blatu. — Ostra kritika je padla na račun takih »planov«, ki najprej zidajo, potem pa — podirajo... Tako je v svinjakih v Zalogu, pa tudi kje drugje. Zdrav čut članov Fronte je pokazal, da se zavedajo, kaj je ljudsko premoženje.

»Vsí dajemo za skupnost vsi pa bomo tudi od nje manj prejeli, če se bo razstapilo... Taake gradnje so sabotaža!«

Tako je z ostriimi in pravilnimi besedami odsodil eden delegatov biurokratsko, papirnatno planiranje.

V imenu IO OF Slovenije je govoril med razpravljanjem tudi tov. inž. Levstik o ogromnih nalogah, ki so pred Fronto, o vlo-

je navedel primer Crne gore, kjer je dobil vsak prebivalec, ki prejema garantirano oskrbo, 12 kg krompirja za celo leto! Ta krompir je bil poslan bratski republiki iz Slovenije, zato morajo frontne organizacije še in se tolmačiti varčevanje vsemu svojemu članstvu. Pri nas ponekod kmetje se pokladajo za nasteljo živin slamo, v Bosni, Liki, Dalmaciji in Crni gori pa hranijo govedo in ovce že s smrekovimi vejam! Vse to morajo odbori OF vedeti in razlagati ljudstvu.

Clani zabora so se živahno oglašali k besedi. Marsikaj dobrega je bilo povedanega, tako, da bo nov 60 članski okrajski odbor OF in njegov izvršni odbor, ki sta bila ta dan izvoljena, lahko uspešno delal. Sprejeti so bili važni sklepi, ki bodo utrdili naše organizacije in vnesli v tekmovanje, ki mora čimprej zajeti sleherno vas, več življenga in gibčnosti. Clani zabora pa bodo — vsak v svojem kraju — delali predvsem na utrjevanju osnovnih frontnih organizacij. Boljši bodo te samostojne in delavne, več uspehov bo imela Fronta novomeškega partizanskega okraja.

500 članov Fronte v pomoč razvoju Metlike

V Metliki je frontna organizacija precej močna. Pred volitvami v OF odbor se je članstvo povečalo za 100 članov, takoj, da šteje sedaj 510 članov. Ze predvolilne priprave so pokazale, da bodo volitve v redu potekale in da bo uspeh 100%. Na sestanku aktivca OF, ki je bil dan pred volitvami, se je zbral čez 80 ljudi. Pogovorili so se o tekmovanju volilnih enot, o mestni godbi, ki je zaigrala na dan volitev budnice, ter o bodočem delu organizacije OF. Tudi o varčevanju in nalogah ljudske inšpekcijske so se pogovorili. Le o delu in gospodarskih naloga ljudskega odbora so se bolj malo pogovorili. Na predvolilnem sestanku članov OF, ki je fronta sprejemala polletni načrt na 10 obletnici, so frontovci obljubili, da bodo frontovci sodelovali pri popravi lokalnih cest, gradnji gimnazije in pri uredivitih drevesnic ter našadow v Metliki. Vendar se del še ni lotil nihče. Ceprav razravljane ceste vpijejo po popravilu, okna na nedograjeni gimnaziji občutijo strme in mimoidečega česa, kdaj se me boste usmilili.

Ceravno so o tem že pisali časopisi, zgleda, da je to odgovornim malo mar. Vendar tako v Metliki ne bo šlo več dalje. Pet sto članov fronte na čelu z novoizvoljenim odborom mora čvrsto prijeti situacijo v roke in pomagati gospodarskemu razvoju v Metliki. Samo seje OF odbora naj več ne sklicujejo v gostilno. Pa edini članci OF v Metliki, ki ni čutila dolžnosti, da bi šla na volišče in kot pripadnica borbene in napredne organizacije napravila svojo dolžnost, naj odvzamejo legitimacijo. Frontna organizacija mora, prekaljena v NOB voditi vso dejavnost v mestu.

„Lažnivec“, šolska mladina in še kaj

Brez dvoma je prizadevanje, posredovati mladini gledališka dela, širiti njeno splošno obzorje in prispevati k poglobitvi njenih zdravih in pozitivnih pogledov na življenje in družbeno stvarnost v obliki posebnih predstav slike hvaljevredna zadava, ki jo vsi pozdravljamo. Pri tem pa je treba tankega posluha in odgovornega dela. Da je bila poglobitev v splošno pedagoško problematiko zelo šibka, pa dovolj zgovorno priča zadnjega predstava za mladino v novomeškem gledališču. Ne bi se želel spuščati v podrobno analizo dela in umetniške izvedbe — novomeški oder je dokazal z dosedanjim delom, da razpolaga s precejšnjim številom zelo prizadevnih in kvalitetnih igralcev, da ima že lepo pozitivno igralsko tradicijo in je bilo letos pričakovati nadaljnega vzpona. Pustimo ob strani novo scenериjo, ki je lep prispevek k napredku prav tako kakor garderoba, kar se oboje poskuša približati poklicnemu gledališču, ki je želja vseh meščanov. Prav zaradi teh dejstev pa smo še bolj razočarani nad samo izbiro komada, ob katerem se zaman sprašujemo, kaj naj prispeva k vzgoji človeka sploh, kaj šele mladega. Komada, ki po svoji banalnosti in po obešenjaškem humorju ter po klasični plitvosti še pomeni omalovaževanje resnega in požrtvovalnega truda in časa, ki so ga prizadevni amaterji vložili v njegovo realizacijo. Ce k temu še pristavim, da so bili pri šolski predstavi tudi nižješolci ali celo ljudskošolci, tembolj izpada silna primativnost in cenenost prikazanega »humorja«, ki je že takoj prevečen, da se že nagiba h klovniskim burkam (prišiljena, namišljena

Eden za mnoge

Volitve v sekretariate LMS

Kakor vsako leto se mladinska organizacija tudi letos pripravlja na svoje letne sestanke, na katerih bodo izvolili nove sekretariate v osnovnih mladinskih organizacijah. Kako bodo letni sestanki izvedeni in kakšne mladince bomo v sekretariate izvolili, je odvisno od priprav za izvedbo volitev. V pripravah moramo utrditi osnovne organizacije, sprejeti v mladinski aktiv še mladince, ki so izven organizacije, poživiti delo na kulturno prosvetnem, fizkulturnem in zabavnem polju. Organizirati moramo preko zime razne tečaje, predvsem izobraževalne in tečaje v okviru ljudske tehnike. Ustanoviti smučarske sekcije, poživiti delo v strelskih družinah in še mnogo drugega, kar lahko poživi delo mladine v zimskih mesecih. V sekretariate mladine morajo biti izvoljeni tisti mladinci, ki so med mladino priljubljeni, ki znajo organizirati razne oblike dela, katere si želi mladina.

V okraju Crnomelj smo priprave na volitve že začeli, vendar priprave ne potekajo, kot bi morale. Nekateri aktivni se na volitve dobro pripravljajo, večina pa jih je, ki se še ne morejo otresti starega načina dela in sekretariati ne znajo zainteresirati mladino za

razne oblike dela v okviru mladinske organizacije. Taki aktivni so še vedno v Metliku, Rosalnicah, Lokvici, Gribljah in še nekateri drugi, ki še do sedaj ne vedo, kaj naj bi preko zime delati. Dobro pa se pripravljajo v Radovici, Vinici in Sinjem vrhu, kjer so že začeli z izobraževalnimi tečaji. Ustanovili so dramatske skupine in bodo pričeli z učenjem raznih iger. S tem se bodo tudi pripravili za mladinski festival, ki bo mesece marca prihodnjega leta. Se mnogo več se bo dalo napraviti med beokranjsko mladino, samo potrebitno ji bo nuditi več pomoči od strani članov OK LMS.

Tudi na folklorne skupine, za katere se naši mladinci zelo zanimajo, ne smemo pozabiti, saj vsi dobro poznamo lepe belokrajske plese v doma narejenih narodnih nošnah. Vemo tudi, da so črnomaljska, adleščka in bojanška kola zelo poznana ne samo v Crnomelju, temveč tudi drugod v Sloveniji. Prav sedaj je čas, da bomo začeli delati tudi s folklorimi skupinami in da bomo preko zime ustanovili še nove ter se s tem pripravljali za tekmovanje 10. obletnice OF in mladinski festival, ki bo prihodnje leto.

Kaj pa mladina v mestu?

Ti si moj srček...

Bližina glavné železniške proge je zahtevala od kolone partizanov, ki se je pomikala skozi zimsko noč po zmrzljeni sneženi gazi, največjo oprenost. Komandant je ustavil kolono in ukazal, da se vsi sezujejo. Nihče se ni čudil ukazu. Razumeli so komandanta in se molče sezuli.

»Tiho za meno!«

Sezuta kolona je hitejša preko proge. Se deset petnajst partizanov je bilo pred progo, ko je z desne strani v zrak vržena raketa razsvetila prostor in v rdeči luči izdala desetino, ki ji še ni uspel prehod. Strojnica je zaregljala in v trenutku je bil spopad na višku. Komandant je razumno ocenil, da je sovražnik v veliki premoči. Umik! Sezuta kolona se je umaknila v globino gozda, na jasi pa je obležal ranjeni Samo. Bolničarka Vera — Ukrainka, ki je zbežala iz taborišča v Avstriji — ga je opazila in klicala za kolono. Nihče ji ni odgovoril. Kaj naj stor? Zbrala je vse moči, si naložila ranjenca na hrbot in z največjo težavo utirala sebi in njemu pot skozi grmovje in sneg. Glasni Samovi vzdihni so povedali, da je težko ranjen. Njegova še topla kriji je curljala na vrat in strupen mraz jo je sproti strjeval. Kje je, ni vedela, slišala je pa od tovarišev pred borbo, da so nekje blizu Slovenske Bistrice. Kam naj gre? Do smrti utrujeni ni smela misliti na počitek. Sibana od zmrzljih vejic, mogoče tudi zasledovana, je zbrala zadnje moči in se vlekla naprej, naprej...

Na robu gozda se je onemogla zrušila v sneg. Ranjenčev stok je bil vedno bolnejši. V nogo jo je zasklelo. Bila je bosa. Z glave si je snela ruto, jo prepognila in si ovila noge. Cevlje je med potjo izgubila. Obupil je predel gnezdo v srcu, mislila je, da je izgubljena s Samom vred. Ležeča na snegu je stiskala k sebi tovariša. Z glavo njaslonjena na drevo je z očmi prodiral v noč. Zazdelo se ji je, da vidi luč. Ali je pravidi?

Z ukočenimi prsti je odpela Samu jopič

in srajco. Desno pod vratom je otipala kri. Znova je zagledala luč, sedaj se ji je zdelo, da sije skozi okno. Naložila si je težko ranjenčeve telo na hrbot in gazila celino. Proti luči! Kar bo — bo!

Po težki poti je prišla do velike kmečke hiše. Tudi senik je stal zraven nje. Oprezno se je popela po stopnicah in pod nogami začutila seno. Iz torbice je vzela žepno svetilko in posvetila. Mrve dovolj. S trudem je zvleklila Samo v seno na najvišji del senika, ga z vseh strani ogradila s senom in potem osvetlila skrivališče. Ko si je ogrela roki, je očistila rano in jo povezala. Samo je bil že v nezavesti...

Naslednjega dne popoldne je Samo na široko odprli oči. Dolgo je gledal v Vero, ki je stisnjena sedela poleg njega. Preteklo je nekaj minut, nakar se je komaj vidno nasmejal in z roko otipal dolgo, pšenično zlato. Verino kito las.

»Ti si, Vera?«

Vera mu je z nasmehom potrdila. Na vprašanje, kje je, mu je povedala kaj se je zgodilo in kje je sedaj. Pomiri naj se.

»Sva pri dobrih ljudeh in se nama ni bati izdajstva. Nihče razen gospodinje, ne ve, da sva na seniku. Nemci so blizu. Tudi rana ne bo nevarna. Potrpi, grem v hišo, da ti prinesem čaja.«

Samo je ostal sam. Gledal je v odprtino, skozi katero je odšla Vera. Počasi so mu prihajali v spomin dogodki zadnjih tednov, ko je bil še v nemški vojski. Od sestre je dobil pismo, ki mu je med vrsticami povedalo, da naj pride na dopust, s katerega se ne bo nikoli več vrnil, ker bo imel doma dovolj dela... Razumel je in prvo pričel izkoristil. Doma se je mudil le nekaj dñi, potem je odšel v partizane. V nemški vojski je veliko pretrpel, toda to, kar doživila sedaj v partizanih, je pa le preveč. Vse drugače je bilo, bil je zadovoljen, da je na pravem mestu, toda trpljenje je le preveč. Ne bo zmogel, preveč, preveč zahteva

Veliko bolj kot na vasi, bi morala biti razgibanost mladine v samem mestu Crnomelju, kar pa na žalost ni. Mnogo se govori o enem in drugem delu, toda tega dela se nikjer ne vidi. Postavljen je bil MK LMS, kateri naj bi predvsem usmerjal vzgojno politično delo med mladino v ustanovah in podjetjih, toda vse čaka in nikakor se aktivi ne morejo prebuditi iz spanja, ki traja v Crnomelju že dalj časa. Za to so tudi krivi nekateri funkcionarji OSS, ki jim ne dajo predvidene prostore, kljub temu, da je bilo že vse dogovorjeno. Mladina bi namreč morala dobiti prostore tam, kjer je sedaj okrajna menza, menza pa bi zasedla prostore, kjer je bila do sedaj pisarna OSS. Kljub temu, da je že več

kot mesec dni ta pisarna zaklenjena in so prostori neizkoriščeni in da se že MK LMS mesec dni bori za te prostore, se stvar še do danes ni urenila. Zato mladinci upravičeno govorijo: Saj pri nas se veliko govor, na pravi pa ničesar; na drugi strani pa tudi ni nobene knjižnice, šaha in ostalega, s čimer bi se mesina mladina lahko zabavala vsak večer. Zato bi bilo potrebno, da se čimprej uredijo prostori, da bodo lahko služili svojemu namenu.

S tem, da bo mladina dobila materialne pogoje za razvoj svojega dela, smo lahko prepričani, da se bo delo bolj živahnov razvijalo in doseglo tisti uspeh in tiste cilje, katere ima pred seboj naša organizacija.

Ljudska univerza v Novem mestu ima uspeh

Pravijo, da mesec dni v življenju včasih ne pomeni dosti. Dojenčki v prvem mesecu svojega življenja običajno ne pridejo preko jokanja, ki so ga prinesli s seboj. Dober mesec dni starja Ljudska univerza v Novem mestu pa se je v tem času kar krepko razvila. Resnica je namreč, da Novomeščani radi zavijajo ob sredah zvečer v dvorano Doma ljudske prosvete. Navadili smo se zelenih plakatov, ki nam tri dni pred vsakim predavanjem napovedo, kaj bomo videni in slišali novega, pa bodi iz starih časov ali sedanosti.

O prvem večeru Ljudske univerze smo pred mesecem dni že pisali. Teden dni po predavanju o Koreji nas je brezki profesor inž. Ivo Zobec seznanil v izredno zanimivem in napetem predavanju o strašilu, ki bega danes slabiče celega sveta: o atomske energiji. Res je, da vojni hujšači z zapada in vzhoda strašijo s tem novodobnim uničevalnim orožjem, še bolj pa je res, da ni daleč čas, ko bo atomska energija služila človeštvu tako kakor je treba. Dala nam bo neizčrpne vire energije, proti katerim bodo naša sedanja elektrika, benzinc, premog in drugo že zastarella svar.

Prvo predavanje v novemburu je bilo posvečeno tednu ljudske tehnike. Tovariš inž. Dušan Grum, direktor gradbenega podjetja »Pionir«, nas je seznanil z borbo proti divjim vodnim silam, ki so nam v novih mogočnih elektrarnah vedno bolj pokorne. Slike z raznih gradbišč, kjer rastejo velikanske pregrade in nastajajo umetna jezera, ki nam bodo dajala nove milijone kilovatnih električnih ur, so zanimivo predavanje zelo poživele, prav tako pa smo se razvesili tehničnega filma »Vode nam bodo pokorne«. Film nas je popeljal po vsej Jugoslaviji: v vseh republikah rastejo hidrocentrali, povsod ustvarjamo velikanske dela, ki jih je predvidel petletni plan. Brez elektrike ni sodobnega gospodarstva, v bogastvu vodnih sil pa smo med prvimi državami na svetu. Ta večer je uspel izredno dobro.

Naslov naslednjega predavanja je dal nekaterim malodušnem misliti, da bodo No-

vomeščani ob predavanju o prazgodovinskih zanimivostih Dolenjske raje ostali doma. Venčar se je zelo ušel vsakdo, ki je tako računal. Spet je bila dvorana polna, 350 poslušalcev je napeto in hvaležno poslušalo našega priznane arheologa tovariša dr. Jožeta Kastelica, ravnatelja Narodnega muzeja iz Ljubljane. Predavatelj nas je popeljal v davne čase, o katerih nam danes govore samo izkopanine, najdeni ostanki nekdajnih prapribivalcev dolenjske dežele. Seznanil nas je s Kelti, Iliri, Rimljani in starimi Slovenci; slike okraskov, orodja, vrčev in grobov teh prapribivalcev pa so nam pokazale, kako so živelji in ustvarjali nekdajni zemljani v naših krajih. Da so bili »Dolenjci« že takrat na glasu kot dobrí pivci, priča dobro ohranjen izkopan kovinast vrč, ki je služil našim prednikom namesto soda; zdaj ga hranijo v ljubljanskem muzeju. Večer je kar prehitro minil in želja vseh je bila, da bi bilo takih zanimivih predavanj še več, saj je predavatelj govoril tako poljudno in vendar učeno, da je pritegnil z enako silo profesorja, delavca, gospodinjo in dijaka.

Tretji večer v novemburu je Ljudska univerza posvetila zgodovini zadnje okupacije in pregledu okupatorskih režimov. O tem zanimivem poglavju naše bližje preteklosti je govoril novomeški znanec tovariš profesor Janko Jarc iz Ljubljane, ki nam je v besedi in slikah orisal krvavo preteklost, ki je vihrala nad jugoslovansko in slovensko zemljo.

Obisk predavanj, ki jih prireja novomeška Ljudska univerza, govorji dovolj prepričljivo, da je bila ta ustanova potrebna. V tekmovalju med dolenjskimi okraji do slej nismo med zadnjimi, saj smo pokazali, da si želimo izobrazbe in napredka. Ni veliko mest v Sloveniji, kjer bi prihajalo na predavanja ljudskih univerz po 300 do 350 obiskovalcev, vendar pa — tu smo Novomeščani med prvimi. Pester in zanimiv spored bodočih predavanj ter do slej pokazana dobra volja potrjujeta, da bo tako tudi ostalo.

V. M.

bodo skrit v seniku, je zrušilo v njem vse pred sodke. Osramočen je na glas krčevito zahtel in lovil z rokami otroka, da bi ga stisnil na ranjene prsi. Preplašeni otrok je odskočil in izginil v odprtini.

Po štirinajstih dneh skrbne Verine nege, je Samo toliko okrevljal, da je lahko zapustil senik. Seveda le po noči. Z Vero se je pripravljata za odhod. Ljubete in obožavajoče modre oči šestletne Majdke so stalno trkale na njegovo srce.

Ne združil več, Vera, pojdiva!«

Majdkina mama ju je nagovarjala, da bi ostala do Silvestrovega. Kakor bi ji Samo rad ustregel, ni mogel. V modrih očeh je Samo spoznal, kje je njegovo mesto. Pred odsodhom jima je gospodinja napolnila hrabnik. Sicer sladkosnedna Majdka, se to pot ni pritaknila, niti ene slaščice, čeprav je bila mati zaradi tega nejevoljna. Ko pa je prinesel otrok iz shrambe krožnik s pecivom, ki ga je mati nalašč za Majdko shranila in vsula pecivo v hrabnik, je vzdignila otroka in ga vsa sočna poljubila.

Slovo je bilo prisrčno. Gospodinja je že pred odsodhom ugotovila, da ni nevarnosti in da jima je pot do gozda odprta. Ko je Samo pešačil z Vero po zasneženi košenici, je stalno obračal glavo nazaj v dolino. Iskal je Majdkine oči. Preveč daleč je bil, da bi videl otroka, ki je stal na pragu in hrepenče zrnil za piko, ki je odhajala v gozd. Pogledal je v modrino neba, ki je bila v tem dnevu tako izrazita in zelo se mu je, da je vse nebo en Majdkin pogled.

Ze daleč v gozdu na strminci, je Samo žejalo. Z roko je segel v torbico, kjer je bila steklenica z malinovcem, kakor mu je povedala Majdkina mati. Vzel je steklenico iz torbice, jo nagnil k ustom... Ni pil. Pri srcu mu je zaigralo, ko je na listku, ki je bil nalepljen na steklenici zagledal za nevajeno roko narisanoto srce. Pod srcem pa besede:

»Tvoj je moj srček! — Majdka!«

V grlu ga je stisnilo in skoraj zavpil je na Vero:

»Stopi no hitreje, Vera!«

Oj ta mlinar, ta mlinar, pod klancem . . .

O mlinarjih krožijo šegave in ostre, ljudski pregorov pravi, da imajo na dnu pekla posebno mučilnico za nje, narodna pesem pa spet poje o dekletu, ki je zaljubljena v mlinarja pod klančkom.

Janez Miklič, mlinar iz Vrhpeči pri Mirni peči je tudi pod klančkom. Rad melje, rad merico jemlje, rad goljufa, rad skriva in še marsikaj, zato je poskrbela Kontrolna komisija Novega mesta in mu skomponirala pesem, ki jo bo dolgo pomnil in prepeval, ko bo obujal kes in prestajal kazen.

Frisluhnimo tudi mi temu napevu, saj je brez napake zložen in se še za nas (seveda ne za Mikliča) kar lepo sliši: nam v pouk, drugim v opomin!

Janez Miklič iz Vrhpeči je bil letos kar zadovoljen s sušo. Njemu je šla na roko, ker ima mlin na motor. Prignal je v njegov mlin vse tiste, ki zaradi suše in pomanjkanja vode niso mogli zmleti svojih žit v mlinih na vodni pogon. Dela dovolj: za starega Mikliča, njegovega sina Jožeta in za pomočnika Antona Muhiča iz Biške vasi.

Tistim, ki odgovarjajo za red in pravično delo, je prišlo na uho, da v Mikličevem mlinu ni vse v redu. Zato so ga obiskali in pri pregledu ugotovili, da je mlinski dnevník kar se da neredno voden. V mlinu so našli 723 kg žita, ki sploh ni uvedeno v dnevnik, prav tako ni v dnevniku razvidna oddaja žita, ker Miklič ne vodi prevzemno-oddajni list, kot to določa uredba o mletju žita. Tudi druge nepravilnosti so ugotovili v mlinu. Vse to je članom pregledne komisije dalo mislit, pa so se naslednjega dne zopet vrnili v Mikličev mlin. To pot v spremstvu odbornikov KLO Mirna peč in člana Narodne mlice Mirna peč.

Janezu Mikliču st. je postalo vroče in je izjavil, da je bolan. Legel je v postelji. Medtem, ko se je starejši Miklič »zdravil« v postelji, je komisija zdravila njegova skrivališča in našla v sobi nad žago, na sami žagi, v kuhinji za svinje, v svinjakih, v sodih, pod steljo, na podstrešju svinjakov, na kozolcu, v shrambi nad lopo za vozove, v kovačnici, v kleti za svinjsko krmno, v kleti za krompir, pod stopnicami pri glavnem vhodu in hišo, v sobici poleg kašča, na hodniku pred

kaščo, v kašči, v podstrešju nad kaščo, v podstrešju nad mlinom, v novem stramišču, pod stopnicami v veži in v predstodji 210 kg ržene moke, 110 kg zmesne, 125 kg bele, 150 kg koruzne moke, 15 kg kaše, 100 kg soržice, 90 kg pšeničnega zdroba in 40 kg koruznega zdroba, 1200 kg otrobov, 55 kg ajdove moke, 2630 kg pšenice, rži 90 kg, zmesi 365 kg, koruze 425 kg, prosa 40 kg, ječmena 400 kg, ajde 400 kg, ovsu 700 kg, ješpreja 30 kg, 30 l petroleja in še in še: od petroleja preko telečjih in kravjih kož do žganja.

Ko so hoteli pregledati tudi kuhinjo za žganje, niso dobili ključa. »Bolnik gospodar je pobegnil. Od domačih pa ni imel nikče ključa. Pogledali so skozi spramje. Začudenim očem so se nasmejale nove številne vreče, katerih vsebina pa še ni dognana. Bo prav gotovo lep zalogaj!

Veliki del najdenega z goljufijo pridobljenega žita in moke, je bilo že od miši in podgan nažrto. Kjer koli je stopila noge članov komisije, povsod so našli eno ali drugo stvar in to vrečah, košarah, zabojih, v vsem močem in ta skrivališča z najdenim žitom in drugim, bi lahko služila našemu gospodarstvu na Dolenjskem za »muzej vaškega špekulantata in goljufivca«.

Pomislimo, da ima Miklič le 2.10 ha orne zemlje, in če primerjamo najdeno s površino niti enega hektarja zemlje ne, na kateri je imel verjetno posejano žito, bomo videli kakšna goljufija nagnjena kri se pretaka po Mikličevih žilih.

Vsi, ki so imeli z njim kaj opravka, pa lahko vidijo, kam je »vandralo« vse tisto, kar jim je Miklič s krivično merico vzpel. Mikličeva nepoštenost bo kaznovana, naj pa služi za primer tistim mlinarjem, ki so na las podobni Mikliču. Prej ali slej bo tudi pri njih najden »muzej« mlinarskih špekulantov.

V takih tičih tiči del vsega tistega, kar imenujemo prehranitvena težava. Tudi z nimi bo treba kar zares obračunati. S tem bomo napravili korak naprej. Miklič — ta naš mlinar pod klancem — naj pa sprejme tisto, kar delovno ljudstvo zahteva: pravično kazen!

B. J.

razhajali, nebo pa je pričelo rositi na nov svež grob sredi šmihelskega polja.

Fanika sanja svoj večni sen v lepi dolenski zemlji, katero si z vsem srcem ljubila. Tvoji kolegi in kolegice pa te bomo ohranili v najdražjem spominu. J. I.

GODBA IN GLASBENA SOLA V METLIKI

Metličani imajo že od nekdaj veselje do kulturno prosvetnega dela. Posebno so ponosni na svojo mestno godbo. Instrumenti te godbe so preživeli že več generacij. Med vojno so pa bili skupno z godbeniki v sestavu godbe glavnega štaba Slovenije. Danes so instrumenti že precej v obrabljenem stanju. Popravila izvršujejo na lasten račun. Potrebovali bi več novih instrumentov. Sami pa nimajo dovolj sredstev.

Za glasbeno šolo v Metliki, ki se že precej časa pripravlja, se je prijavilo 25 učencev. Poučevali bodo domači strokovnjaki, po možnosti pa bi prihajali učitelji glasbene šole iz Črnomlja. Urediti pa je potrebno še nekaj stvari, da bi stvar potem redno potekala. Tudi potrebne prostore mora dobiti šola, kar bo predvsem moral preskrbiti mestni ljudski odbor.

KUTURNO PROSVETNO DELO V DOL. TOPLICAH

Z jesenjo, ko so pospravljeni poljski predelki in je najnujnejše delo opravljeno, se že pričenja s kulturno prosvetnim delom. Ljudska univerza, ki že vsa leta po osvoboditvi priepla redna tedenska predavanja, se že pripravlja, da z njimi zopet začne. Pričakovati je letos še večjega zanimanja za predavanja, kakor se vidi iz izjav množičnih organizacij in vsestranski udeležbi pri predavanjih. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se naše ljudstvo samo izraža o želji predavanj in se izjavlja za temo predavanj kar bo govorito bolj privlačno.

V kratkem se prične tudi z izobraževalnim tečajem, ki pa bo letos deljen na dva dela: za mlajše, ki potrebujejo še spopolnitve elementarnih učnih snovi in za odrasle, ki si hočejo splošno znanje še izpopolniti.

Seveda se še vedno pogreša dvorane, kjer bi se naj vršile dramske predstave. Res je, da imamo sedaj stalni kino, ki predvaja tedensko po štirikrat filme, s čimer je delno zadoščeno kulturni potrebi, vendar je dramatika tudi važna in še bolj potrebna, ker tu delujejo domači ljudje in se izobražujejo,

OD TU IN TAM . . .

Vulkan Etna spet bruha. Iz Rima poročajo, da je te dni začel znova bruhati znamenit Vulkan Etna na Siciliji. Lava bruha je 37 manjših žrel in teče v potokih proti vasem Fornaza in Mila, kjer so prebivalci že zapustili svoje domove. Stroškovnjaki sicer pravijo, da tem vasem ne grozi nobena nevarnost. Oblaki dima in plamen se vidi celo z italijanskimi obalami.

Strahovito neurje v Ameriki. Zadnji teden novembra so zajele vzhodno obalo Amerike silne nevlike in viharji. V New Yorku je divjal veter s hitrostjo 125 km na uro. Vihar je uničil veliko drevo, podrl precej brzozavnih drogov in povzročil prekinitev električnega toka. Zaradi neurja je moral celo Varnostni svet organizacije Združenih narodov preložiti važno sejo. Naslovo je tudi morje, tako da so morali številni prebivalci zapustiti svoja stanovanja. V Clevelandu je divjal snežni vihar 16 ur. v Pittsburghu, kjer je precej naših izseljencev, pa se je pod težo snega sesedlo več hiš. Med strahovitim neurjem je izgubilo življenje več oseb.

Smrtna kazen za špekulanta in saboterja. Okrožno sodišče iz Ljubljane je pretekli teden odsodilo na smrt šefu kom. od dela pri Podjetju za nabavo in razdeljevanje blaga za potrebe gostinstva LRS Slavka Cvejbarja in vodja skladischa Božidarja Cibeja. Ta dva — in vrsta drugih naščencev tega podjetja — sta poneverila ogromne količine sladkorja, olja, platna in raznega drugega blaga. Z nakradenim blagom je tatarska polpa na zelo zvit način prekupčevala, izstavljala lažne račune in vodila napačne podatke v knjigah. Cvelbar in Cibej bosta ustreljena, njuno premoženje pa zaplenjeno; drugi soudeleženci nečednih poslov so prejeli od 12 do 1 leta odvzema prostosti s prisilnim delom. — Vsakogar, ki nima pravilnih odnosov do ljudskega premoženja, bodo stroge kazni poučile, kako gledamo danes na našo skupno lastnino.

Ogromen primanjkljaj na avstrijskih železnicah. Proračunski odbor avstrijskega parlamenta je pri razpravljanju o predlogu proračuna za l. 1951 ugotovil, da imajo letos avstrijske železnice 984 milijonov šilingov primanjkljaj. Zato so predvideli, da bo odpuščenih 3800 železničarjev.

Za 1 milijon dolarjev smo letos prodali različnih stranskih proizvodov, ki jih dajejo naše tovarne, ki predelujejo nafto. V Italiji, Zahodni Nemčiji in Avstriji, pa tudi v drugih državah Zahodne Evrope so se letos prvič pojavili na trgu naši naftni proizvodi: mineralno olje za kurjenje, specialne vrste bencinov za pridobivanje olja iz oljnih semen, specijalni bencin za industrijo gumija in saje iz ostankov naftne, ki se uporabljajo v industriji gumija in v tiskarstvu. Vse izvožene količine predstavljajo presek, ki nam je ostal po kritju domačih potreb. Naša trgovska predstavnštva v inozemstvu dobivajo zdaj od raznih tvrdih pism, ali bi takih proizvodov lahko prodali še več. — Tudi to nam poštev vsega ostalega potrjuje, da moramo proizvodnjo in predelavo naftne v okviru petletnega plana še povečati.

Na dosmrtno prisilno delo je bil obsojen v Beogradu nameščenec zemunske poslovne državnega zavarovalnega zavoda Dinko Dužević, ker je v dveh letih ponovil nad pol milijona dinarjev. Pri zavarovanjih, ki jih je sklenil, je sam pobiral zavarovalnino, pogodbil pa ni vpisoval.

V štirih letih so izpolnili slovenski železničarji transportni (prevozni) plan petih let. Samo pri gorivu so strojevodje in kurjači prihranili v tem času nad 221 milijonov dinarjev. Zasluga vseh, ki so zaposleni na železnici, je ogromna; o tem govori priznanje — 400 odlikovanje in nad 4000 udarnikov, poleg teh pa častno število izumiteljev in racionalizatorjev, ki so prihranili mnogo stroškov in delovne sile. 28. novembra je predsednik vlade tov. Miha Marinko sprejel delegacijo najboljših slovenskih železničarjev ter pohvalil delo železničkih kolektivov, ki so med prvimi v bitki za plan.

okoliških vasi iskati zobozdravniško pomoč v Črnomlju, ker je pa edini črnomeljski zobozdravnik preobremenjen z delom, hodi po pomoč v Karlovec, Novo mesto in Ljubljano. Delavci in nameščenci zgubijo s tem mnogo dragocenega časa ali pa morajo zamoriti zdravljenje zob. Ker pa je znano, da so v Kočevju trije zobozdravniki, apeliramo na odgovorne forume, da to zadevo čimprej urede, da dobi črnomeljski okraj, oziroma mesto Metlika zobozdravnika. R. F.

Opozorilo

Uprava kmetijske zadruge v Metliki sporoča vsem, ki imajo še nedvignjene hranilne vloge bivše Prve dolenjske posojilnice v Metliki in bivše Hranilnice in posojilnice v Metliki, da jih dvignejo do 15. decembra 1950. Po tem roku vse predvojne hranilne vloge zapadejo in se ne bodo več izplačevale.

Na državnem posestvu v Mahovniku

imajo letos zelo dober pridelek krompirja

Najboljši pridelek krompirja v Kočevskem imajo na državnem posestvu v Mahovniku. Povprečno so pridelali 22.500 kg po hektarju, v brigadmernem centru Gorenje pa celo 35.000 kilogramov. V začetku leta so predvideli, da bodo oddali 5 vagonov krompirja, sedaj pa, ker je pridelek tako dober, kot ga sami niso pričakovali, je delovni kolektiv sklenil oddati 17 vagonov. Kako so dosegli tak pridelek? V jeseni so zemljo, na kateri so namevali saditi krompir globoko preorali in nato še spomladji, predno so dali krompir v zemljo. Seveda so dobro pognojili s hlevskim gnojem, obenem pa potresli tudi nekaj kalijevi soli. Sadili so bolj pozno, šele sredi maja. Imeli so dobro domače seme vrste Voran in Bintje, za kar so tudi že letos poskrbeli. Ko je krompir prišel iz zemlje, so ga pobranali. Za to delo imajo posebne lahke brane, tako, da ne ranijo krompirju niti krompirjevih kali. S tem so zrahili zemljo, kar jim je kot pravijo, največ koristilo.

Letos so imeli tudi zelja precej. Oddali so ga že 6 vagonov, večjo količino pa so pravili za preskrbo mesta. Na splošno so imeli letos dober pridelek tudi pri ostalih kulturah.

Dela pa verjetno sami ne bi zlahkoto zmogli, posebno sedaj v jeseni, ko je bilo treba toliko pospraviti s polja. Pri vsem delu čez poletje, kakor tudi sedaj v jeseni, so jim pridno pomagale množične organizacije, predvsem AFŽ iz Mlake, Brega, Klinje vasi in pa frontoveci iz Mahovnika.

Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS

METLIKA JE OSTALA BREZ ZOBOZDRAVNICKA

V Metliki so že več kot dve leti brez zobozdravnika. Odkar je odšla Dr. Kirnova z Metlike, morajo Metličani in prebivalci

PISSEJO NAM

Žibertovi Faniki v slovo

Vesela in razigrana, polna mladostne prešernosti je stopila med nas pred poldrugim letom, ko smo v Novem mestu ustanavljali Komunalno banko. Tudi ona je postala del tega kolektiva, tudi ona je dala svoj doprinos, da se je banka ustanovila v Metliki kratkem času in da se je v brzem poletu razvila in prišla na dostojočno višino.

Celoten kolektiv banke je jo vzljubil, vsi smo videli v njej resno, čeprav po letih še mlado, toda veskozni uravnovešeno uradnico, katere edina želja je bila, da bo vsakdanje delo izvršeno, potem pa pride vse drugo. Prijazna v občevanju s strankami, katere so iskale njene posrežbe, kolegialna do svojih tovarišev, pripravljena na vsako pomoč bližnjemu, če je bil preobtezen z delom, tak je bil značaj pokojne Fanike. Tudi v prostem času ali pri sindikalnih sestankih, se je v družbi svojih kolegov, razvileva ter ni nikdar pokazala, da je v njeni notranjosti pričel razjedati mladost črv bolezni. Ce je preko njenega obraza hušknila temna senca, jo je takoj odprodila s prešernim smehom.

V mesecu juniju letosnjega leta, ko je delala bančni izpit in pri tem pridno študirala bančne znanosti je večkrat omenila: »Da bi bilo to že za menoj.« In/ prišlo je to. Položila je bančni izpit s prav dobrim uspehom, toda še isti dan, ko so se njeni kolegi in kolegice veseli s uspeha, jo je s podvojeno silo napadla zahrbtna bolezen, katera jo je držala priklenjeno na postelji, dokler ni mlado življeno omahnilo v naročje smrti.

Zadnjo soboto v oktobru, ko so se jesenske megle znižale do tal, smo jo spremili na zadnji poti. Tiho je šla od nas, kakor je bilo tiho in skromno njen mlado življeno. Nemi s solzami v očeh, smo stali ob prenaravnem grobu naše Fanike, katera ne bo nikdar več stopila med nas, da bi nas razvesila s svojim prisršnim smehom. Ko so padle prve grude na krsto, smo se s žalostjo v srcu